

Matej Bogataj*Ljubezen nam je vsem v pogubo*

Uroš Kalčič: NUMERI Nova revija, Ljubljana 1996 (Zbirka Samorog)

Numeri so zbirka kratkih zgodb Uroša Kalčiča, nesporno enega izmed najvidnejših in najbolj hvaljenih predstavnikov generacije "nove proze", cenjenega tudi zaradi izredno (količinsko) pretehtane prozne produkcije, ki se ni nikoli uklonila sicer pogostemu imperativu po nenehni navzočnosti v literarnem prostoru. Tako so *Numeri* šele tretja Kalčičeva prozna knjiga, po zelo uspešnih fragmentih *Mehika* konec sedemdesetih in *Dokumentih o čričkih* sredi osemdesetih; izid *Numerov* moramo torej razumeti veliko bolj kot normalen dogodek v avtorjevem precej raztegnjenem ciklu in ne kot morebitno prekinitvev pisateljskega molka.

Prve štiri zgodbe in dva dodatka, pogojno pa tudi zadnja in naslovna zgodba iz *Numerov* se pravzaprav vrtijo okoli istega zapleta in njegovih posledic; v restavraciji se natakara važi pred kolegom, da bo osvojil eno izmed gostij, ki se "kakor" blago dolgočasi s starejšim gospodom, s katerim je v neznanih odnosih. Tako iz zgodb razberemo vse faze spodletelih osvajanj, tega in vseh drugih, ki jih sproži ta dogodek, in to nam pravzaprav dokazuje, da je neznanka, okoli katere se vse vrti, prava fatalna ženska, fantazma, ki peha svoje oboževalce in zasledovalce v smešne in – seveda, zato se tudi tako reče – do konca usodne in končne situacije. *Numeri* se torej vrtijo okoli rašomonske rekonstrukcije v kar nekaj pogledih spodletelega randija, iz nekaj zornih kotov poskušajo približati in soočiti delne resnice

vpletenih in podati nekaj kot celotno sliko dogodka; ta pa ni velika in skrivnostna zadeva, prej nekaj duhovitega, lahkotnega, skoraj neobveznega.

Sploh pa v ospredju Kalčičevega zanimanja verjetno niti ni to, da bi še enkrat literarno pokazal, kako deluje mračni predmet poželenja, kako in s čim zaslepljuje svoje oboževalce, saj se enako strastno loti tudi vseh drugih drobnih norosti iz patologije vsakdanjika, predvsem oklepanja reda, negovanja drobnih bivalnih in vedenjskih navad, ki sestavljajo rutino junakov in jim pomagajo preživeti v svetu – ki (jim) je očitno nepregleden, če lahko pri sklepanju o povsem vsakdanjih zadevah delajo takšne napake.

Fabula je torej precej preprosta, gre za drobna dogodka, enega v restavraciji in drugega na javnem stranišču, ki pa sta popisana tako, da vidimo pred-sodke vseh tistih, ki so vanje zapleteni, najpogosteje od znotraj, pri tem sproži pripovedovanje simulacija, da protagonisti pripovedujejo ali zapisujejo tisto, kar se jim je zgodilo. Opraviti imamo torej s (pretežno) prvoosebni pripovedmi, iz katerih je jasno, kje in kdaj je kdo kaj projiciral, dodal, si napačno razlagal, bil nesposoben speljati, pa je to spretno prikril in namočil druge. To, da imamo opravka s štirimi prvoosebni in eno avktorialno pripovedjo, pa Kalčiču omogoča preigravanje jezikovnih klišejev; tako imamo v prvi zgodbi *Vodnar v ascendentu (ali kaj podobnega)*, ki jo piše eden tipičnih piscev pisem bralcev, vsaj tri govore, ki so že po tisku ločeni eden od drugega. Najprej pripoved, ki nikakor ne steče, o ženski na mostu in njenem v javnem stranišču čudežno izginulem možu, potem nekaj, kar se bere kot trivialna, tolažniška ljubavna povest in kar naj bi piscu svetoval kot začetek njegov zdravnik, in to ves čas preseva skozi osnovno pripoved, stavki se zrcalijo in ponavljajo. Potem pa so zraven še komentarji, kje so klišeji zanesli zgodbo stran od resnice, če kaj takega sploh obstaja. In tako potem v vseh zgodbah, nekje bolj, nekje manj izrazito, vsekakor pa Kalčič ne zamudi nobene priložnosti, ki se mu ponudi, da ne bi zdrknil v prepoznaven žanr, pri tem je še posebno, na primer v zgodbi, ki govori o fantazijah o prvem ljubezenskem srečanju, dovzetan za nižje, trivialne žanre, za tiste, ki pravzaprav kreirajo življenjski nazor pretežno malih junakov. In zato ni nič čudnega, da se v enem izmed poglavij pojavi opis dramatizacije Gogoljevega *Nosu*, saj na groteskno in fantastično, zajebantsko atmosfero večkrat močno spomni izdatna ironija ob zmerni karikiranosti Kalčičevih osrednjih junakov. *Numeri* se nam tako kažejo

kot zelo natančna in glede na radikalni ludizem dokaj zmerna imitacija različnih govorov in govornih leg, ki pa ostaja v službi enotne zgodbe, bolj kot ne enostavne.

Ravno to enostavnost pa Kalčič poruši z razgrnitvijo "zemljevida" kompozicije in s podnaslovom, torej z dvema natančnima in od zunaj prinesenima postopkoma, s katerima razširi in razbije siceršnjo simpatično nepretencioznost pripovedi.

Pretežno zafrkljiv podnaslov Numerov "Nenavadna povest, polna skritih pomenov, o tem, kako je Teofil B. zaigral plašč in priigral dve buteljki muškat otonela" je tako popolnoma osupljiv, da deluje na prvi pogled kot napaka, saj nam sugerira, da je zadnja zgodba, popis izničevanja jaza enega izmed junakov, ki se dokonča v norišnici, povezana ne le z junakom predzadnje zgodbe, ki mu mrzlične priprave na srečanje z neznanko jemljejo spanec in se njegova zavest zato počasi utaplja v nenadzorovanih govorih, ki jo nadomeščajo, temveč zaradi imena junaka tudi z natakarkjevo epizodo, da se zmeša tudi tistemu, ki je vse skupaj zakuhal – čeprav je res, da je ta najprej natakark, potem pa nekakšen pisatelj, pa saj to dvojje gre skupaj. Kalčič torej razširja konec na vse vpletene, na slehernika, in tako njegovo blago trivialno sporočilo o tem, da je mogoča združitev moškega in ženske v eno samo tedaj, če se moški izgubi, raztopi, da v imenu novega sestavljenega jaza spregovori ženska, le dobi nekakšno težo. *Numeri* torej ob tem, da so izseki, različni pogledi na eno samo zgodbo, govorijo tudi o neki drugi zgodbi, o tistem, kam stik z osrednjo žensko figuro nujno pelje. Čez zgodbe, ki bi jih sicer lahko kronološko nanizali in razvrstili, primerjali v njih podtaknjene podatke in s precejšnjo gotovostjo spregovorili o samem dogodku, torej povezne nekaj, kar to bistveno poruši – in to je identiteta, istost junakov in istost njihove usode, ki postane tako prazni označevalec, nekaj, kar je mogoče prilepiti komur koli in napolniti s katero koli vsebino.

Podobno je z drobnim trikom, skritim v kazalu, ki že kaže precej bolj urejen in premeten način Kalčičeve kompozicije, kot jo je zmogla "nova proza" v svojih pionirskih in heroičnih letih; gre namreč za to, da ležeta oba priključena dela, Dodatek in Dodatek k dodatku, ki sta pravzaprav organski del ene izmed zgodb in bolj na silo ločena od nje, na dve mesti v knjigi. Najprej sta konec ene zgodbe in hkrati, tako nam sugerirata Kazalo in prazna stran, tudi konec naslednje. Branje se torej zacikla, zvrne s konca

ene zgodbe v Dodatek, ki je pred samo zgodbo, zato nujno še enkrat v zgodbo in potem spet v dodatek pred njo – in tako naprej in nazaj.

Vendar se zdi, da tadva dovolj domiselna prijema poleg tega, da gre za izrazito manieristično in izredno sodobno kompozicijo, ki bi dejansko lahko producirala "skrite pomene" iz podnaslova, k branju ne prispevata bistvenega, ali pa vsaj premalo. *Numeri* tako ostajajo berljivo, zelo spretno napisano, pa vendar nekako nepretenciozno in zaradi minornega osrednjega zapleta nekako prazno branje, ki ga bolj poganjata stilna perfekcija in kompozicija, torej formalni elementi, kot polnokrvna storija.